პროექტი

საქართველოს კანონი

დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ

მუხლი 1. კანონის მიზანი

ამ კანონის მიზანია დისკრიმინაციის ნებისმიერი ფორმის აღმოფხვრა და ნებისმიერი ფიზიკური და იურიდიული პირისათვის საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი უფლებებით თანასწორად სარგებლობის უზრუნველყოფა რასის, კანის ფერის, ენის, სქესის, ასაკის, მოქალაქეობის, წარმოშობის, დაბადების, საცხოვრებელი ადგილის, ქონებრივი ან წოდებრივი მდგომარეობის, რელიგიის ან რწმენის, ეროვნული, ეთნიკური ან სოციალური კუთვნილების, პროფესიის, ოჯახური მდგომარეობის, ჯანმრთელობის მდგომარეობის, შეზღუდული შესაძლებლობის, სექსუალური ორიენტაციის, გენდერული იდენტობისა და გამოხატვის, პოლიტიკური ან სხვა შეხედულების ან სხვა ნიშნის მიუხედავად.

მუხლი 2. დისკრიმინაციის ცნება და დისკრიმინაციის აკრძალვა

1. საქართველოში აკრძალულია ნებისმიერი სახის დისკრიმინაცია.
2. პირდაპირი დისკრიმინაცია არის ისეთი მოპყრობა ან პირობების შექმნა, რომელიც საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული უფლებებით სარგებლობისას, ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებული რომელიმე ნიშნის გამო, პირს არახელსაყრელ მდგომარეობაში აყენებს ანალოგიურ პირობებში მყოფ სხვა პირებთან შედარებით, ან თანაბარ მდგომარეობაში აყენებს არსებითად უთანასწორო პირობებში მყოფ პირებს, გარდა ისეთი შემთხვევისა, როდესაც ამგვარი მოპყრობა ან პირობების შექმნა ემსახურება საზოგადოებრივი წესრიგისა და ზნეობის დასაცავად კანონით განსაზღვრულ მიზანს, აქვს ობიექტური და გონივრული გამართლება და აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში, ხოლო გამოყენებული საშუალებები თანაზომიერია ასეთი მიზნის მისაღწევად.
3. ირიბი დისკრიმინაცია არის ისეთი მდგომარეობა, როდესაც ფორმით ნეიტრალური და არსით დისკრიმინაციული დებულება, კრიტერიუმი ან პრაქტიკა არახელსაყრელ მდგომარეობაში აყენებს ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებული რომელიმე ნიშნის მქონე პირს ანალოგიურ პირობებში მყოფ სხვა პირებთან შედარებით, ან თანაბარ მდგომარეობაში აყენებს არსებითად უთანასწორო პირობებში მყოფ პირებს, გარდა ისეთი შემთხვევისა, როდესაც ამგვარი მდგომარეობა ემსახურება საზოგადოებრივი წესრიგისა და ზნეობის დასაცავად კანონით განსაზღვრულ მიზანს,

აქვს ობიექტური და გონივრული გამართლება და აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში, ხოლო გამოყენებული საშუალებები თანაზომიერია ასეთი მიზნის მისაღწევად.

4. მრავალი ნიშნის მიხედვით დისკრიმინაცია არის დისკრიმინაცია ერთობლივად ორი ან მეტი ნიშნის გამო.

5. აკრძალულია ნებისმიერი ქმედება, რომელიც მიზნად ისახავს პირის იძულებას, წაქეზებას ან ხელშეწყობას მესამე პირის მიმართ, ამ მუხლის მიზნებითვის, დისკრიმინაციის განსახორციელებლად.

6. ამ მუხლით გათვალისწინებულ პირობებში, დისკრიმინაცია არსებობს მიუხედავად იმისა, პირს რეალურად აქვს თუ არა პირველი მუხლით გათვალისწინებული ნიშანი, რომლის გამოც განხორციელდა მის მიმართ დისკრიმინაციული ქმედება.

7. დისკრიმინაციას არ წარმოადგენს სპეციალური და დროებითი ღონისძიებები, რომლებიც შემუშავებულია ფაქტობრივი თანასწორობის წასახალისებლად ან მისაღწევად, განსაკუთრებით კი გენდერულ, ორსულობისა და დედობის საკითხებში, აგრეთვე, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მიმართ.

8. დისკრიმინაციად არ მიიჩნევა ნებისმიერი განსხვავება, დაუშვებლობა და უპირატესობა განსაზღვრული სამუშაოს, საქმიანობის ან სფეროს მიმართ, რომელიც სპეციფიკურ მოთხოვნებს ემყარება.

9. განსხვავებული მოპყრობა, პირობების ან/და მდგომარეობის შექმნა დასაშვებია, თუ არსებობს სახელმწიფოს დაუძლეველი ინტერესი და სახელმწიფოს მიერ ჩარევა აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში.

მუხლი 3. კანონის მოქმედების სფერო

ამ კანონით გათვალისწინებული მოთხოვნები ვრცელდება საჯარო დაწესებულებების, ორგანიზაციების, ფიზიკური და იურიდიული პირების ქმედებებზე ყველა სფეროში, მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ისინი არ რეგულირდება სხვა სამართლებრივი აქტით, რომელიც შეესაბამება ამ კანონის მე-2 მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებს.

მუხლი 4. დისკრიმინაციის აღმოსაფხვრელად განსახორციელებელი ღონისძიებები

დისკრიმინაციის აღმოფხვრის მიზნით ნებისმიერი დაწესებულება ვალდებულია:

ა) თავისი საქმიანობა, აგრეთვე სამართლებრივი აქტები და შიდა რეგულაციები, თუ ისინი არსებობს, შეუსაბამოს ამ კანონისა და სხვა ანტიდისკრიმინაციული კანონმდებლობის მოთხოვნებს.

ბ) სავარაუდო დისკრიმინაციის ნებისმიერ ფაქტზე მოახდინოს სწრაფი და ეფექტიანი რეაგირება;

გ) დისკრიმინაციის ფაქტის დადასტურების შემთხვევაში, საქართველოს კანონმდებლობისა და შიდა რეგულაციების შესაბამისად პასუხისმგებლობა დააკისროს მის დაქვემდებარებაში მყოფ დამრღვევ პირებს და უზრუნველყოს მისი შედეგების აღმოფხვრა, მესამე პირის უფლებებისა და კანონიერი ინტერესების შეულახავად.

მუხლი 5. ამ კანონის ინტერპრეტაციის წესი და ფარგლები

1. ამ კანონის არც ერთი დებულება არ შეიძლება განიმარტოს ისე, რომ იგი გულისხმობდეს რელიგიური გაერთიანებისათვის, რელიგიის თავისუფლებიდან გამომდინარე, უფლებების, მათ შორის, რელიგიური მსახურების უფლების შეზღუდვას, იმ პირობით, რომ ამ უფლებებით სარგებლობა არ არღვევს საჯარო წესრიგს, საზოგადოებრივ უსაფრთხოებას ან სხვათა უფლებებს.

2. ამ კანონის არცერთი დებულება არ შეიძლება განიმარტოს ისე, რომ იგი ეწინააღმდეგებოდეს საქართველოს კონსტიტუციასა და „საქართველოს სახელმწიფოსა და საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას შორის" კონსტიტუციურ შეთანხმებას.

3. დისკრიმინაციის აღმოფხვრისკენ მიმართულმა ღონისძიებებმა ან ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებული ნიშნების მქონე პირის ან პირთა ჯგუფის მიერ საკუთარი უფლებების განხორციელებამ/დაცვამ არ უნდა ხელყოს საჯარო წესრიგი, საზოგადოებრივი უსაფრთხოება ან/და სხვა პირთა უფლებები.

4. დაუშვებელია ამ კანონით გათვალისწინებული უფლებებით სარგებლობა ისე, რომ იგი მიზნად ისახავდეს ან იწვევდეს ამ კანონის პირველი მუხლით გათვალისწინებული ნიშნების მქონე პირთა ან პირთა ჯგუფებს შორის შუღლის გაღვივებას.

5. ამ კანონის არც ერთი დებულება არ შეიძლება განიმარტოს ისე, რომ არარად აქციოს საქართველოს მიერ რატიფიცირებული საერთაშორისო ხელშეკრულებებით გათვალისწინებული რომელიმე სხვა უფლება ან თავისუფლება, ანდა შეზღუდოს იგი იმაზე მეტად, ვიდრე ეს საკუთრივ ამ კონვენციით არის გათვალისწინებული.

მუხლი 6. დისკრიმინაციის აღმოფხვრასა და თანასწორობის უზრუნველყოფაზე ზედამხედველობის განხორციელება

1. დისკრიმინაციის აღმოფხვრისა და თანასწორობის უზრუნველყოფის საკითხებზე ზედამხედველობას ახორციელებს საქართველოს სახალხო დამცველი.

2. მოქმედი კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილებების განხორციელების მიზნით სახალხო დამცველი:

ა) განიხილავს იმ ფიზიკური და იურიდიული პირის ან პირთა ჯგუფის განცხადებებსა და საჩივრებს, რომლებიც თავს დისკრიმინაციის მსხვერპლად მიიჩნევს;

ბ) შეისწავლის დისკრიმინაციის ფაქტებს, როგორც განცხადების ან საჩივრის არსებობისას, ისე საკუთარი ინიციატივით და გამოსცემს შესაბამის რეკომენდაციებს;

გ) ამზადებს და შესაბამის დაწესებულებას, ან პირს უგზავნის ზოგადი ხასიათის წინადადებებს დისკრიმინაციის პრევენციისა და მასთან ბრძოლის საკითხებთან დაკავშირებით;

დ) ამ კანონის მიზნებისათვის ამზადებს მოსაზრებებს აუცილებელ საკანონმდებლო ცვლილებებთან დაკავშირებით და საქართველოს პარლამენტს წარუდგენს საკანონმდებლო წინადადების სახით;

ე) მოიწვევს დისკრიმინაციის მსხვერპლს და შესაძლო დისკრიმინაციული ქმედების განმახორციელებელ პირს (მოწინააღმდეგე მხარეს) და ცდილობს საქმე დაასრულოს მხარეთა მორიგებით;

ვ) დისკრიმინაციის მსხვერპლის უფლებების აღდგენის მიზნით, რეკომენდაციით მიმართავს შესაბამის დაწესებულებას, პირს, თუ მხარეთა მორიგება შეუძლებელი აღმოჩნდება და სახეზეა საკმარისი მასალები, რომლებიც ადასტურებენ დისკრიმინაციას;

ზ) უფლებამოსილია მიმართოს სასამართლოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის შესაბამისად, როგორც დაინტერესებულმა პირმა და მოითხოვოს ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემა ან ქმედების განხორციელება, თუ ადმინისტრაციულმა ორგანომ მის რეკომენდაციაზე პასუხი არ გასცა ან რეკომენდაცია არ გაიზიარა და სახეზეა საკმარისი მტკიცებულებები, რომლებიც ადასტურებს დისკრიმინაციას;

თ) აღრიცხავს და აანალიზებს დისკრიმინაციის შემთხვევების სტატისტიკურ მონაცემებს;

ი) ახორციელებს ღონისძიებებს საზოგადოებაში დისკრიმინაციის თაობაზე ცნობიერების ასამაღლებლად;

კ)დისკრიმინაციის საკითხებზე თანამშრომლობს სხვადასხვა საერთაშორისო სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციასთან, აგრეთვე, ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებთან.

მუხლი 7. სპეციალური ანგარიში

1.საქართველოს სახალხო დამცველი შეიმუშავებს და აქვეყნებს სპეციალურ ანგარიშს ქვეყანაში დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის, პრევენციისა და თანასწორობის მდგომარეობის შესახებ წელიწადში ერთხელ.

2. საქართველოს სახალხო დამცველის სპეციალური ანგარიში უნდა შეიცავდეს ქვეყანაში დისკრიმინაციის წინააღმდეგ ბრძოლის, მისი პრევენციისა და თანასწორობის მდგომარეობის ზოგად შეფასებებს, დასკვნებსა და რეკომენდაციებს, აგრეთვე, ინფორმაციას გამოვლენილი მნიშვნელოვანი დარღვევებისა და განხორციელებული ღონისძიებების შესახებ.

მუხლი 8. საქართველოს სახალხო დამცველის მიერ საქმის განხილვა

1. პირმა, რომელმაც საქართველოს სახალხო დამცველს მიმართა განცხადებით/საჩივრით, უნდა მიუთითოს იმ ფაქტებზე, რომლებიც ქმნის დისკრიმინაციული ქმედების არსებობის ვარაუდის საფუძველს და წარადგინოს შესაბამისი მასალები.

2 . პირმა უნდა წარადგინოს ფაქტები და შესაბამისი მტკიცებულებები, რომლებიც იძლევიან დისკრიმინაციული ქმედების არსებობის ვარაუდის საფუძველს, რის შემდეგაც მოწინააღმდეგე მხარეს ეკისრება მტკიცების ტვირთი, რომ ადგილი არ ჰქონია დისკრიმინაციას.

3. თუ საქართველოს სახალხო დამცველი საჭიროდ ჩათვლის, მას უფლება აქვს, დანიშნოს ზეპირი მოსმენა და მოიწვიოს ორივე მხარე საქმის მორიგებით დამთავრების მიზნით. მორიგებით საქმის დასრულების შემთხვევაში, საქართველოს სახალხო დამცველი ახორციელებს მორიგების აქტით განსაზღვრული ვალდებულებების შესრულების მონიტორინგს.

4. ნებისმიერი ადმინისტრაციული, ადგილობრივი თვითმმართველობისა და სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანო, პროკურატურის, საგამოძიებო და სასამართლო ორგანოების ჩათვლით, ვალდებულია, საქმის განხილვასთან დაკავშირებული მასალა, საბუთი, სხვა ინფორმაცია და ახსნა-განმარტება, კანონით დადგენილი წესების დაცვით, გადასცეს საქართველოს სახალხო დამცველს მოთხოვნიდან 10 კალენდარული დღის ვადაში. თუკი ინფორმაციის მიღება ხდება ნებაყოფლობით

კერძო პირისგან, მისივე მოთხოვნით, მას შეიძლება აუნაზღაურდეს ინფორმაციის მოწოდებასთან დაკავშირებული ასლის გადაღების და საფოსტო მომსახურების ხარჯები.

5. საქართველოს სახალხო დამცველი განცხადებას/საჩივარს განიხილავს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 9. საქართველოს სახალხო დამცველის მიერ გადაწყვეტილების მიღება

1. საქართველოს სახალხო დამცველი შეაჩერებს საქმის წარმოებას, იმ შემთხვევაში, თუ სავარაუდო დისკრიმინაციის იმავე ფაქტის გამო

ა) აღნიშნული დავა განიხილება სასამართლოს მიერ;

ბ) მიმდინარეობს ადმინისტრაციული წარმოება;

გ) მიმდინარეობს სისხლის სამართლებრივი დევნა

2. საქართველოს სახალხო დამცველი წყვეტს საქმის წარმოებას თუ დისკრიმინაციის იმავე ფაქტის გამო

ა) საქმეზე არსებობს სასამართლო გადაწყვეტილება;

ბ) განცხადების/საჩივრის განხილვის შედეგად არ დადასტურდა დისკრიმინაციის ფაქტი.

3. იმ შემთხვევაში, თუ საქართველოს სახალხო დამცველის მიერ განცხადების/საჩივრის განხილვის შედეგად დადასტურდა დისკრიმინაციის ფაქტი და მისი შედეგები არ არის აღმოფხვრილი, საქართველოს სახალხო დამცველი საქმის გარემოებების გათვალისწინებით, ასრულებს საქმის წარმოებას დარღვეული თანასწორობის აღსადგენად გასატარებელი ღონისძიებების შესახებ რეკომენდაციით.

მუხლი 10. სასამართლოსთვის მიმართვა

1. ნებისმიერი პირი, რომელიც თავს დისკრიმინაციის მსხვერპლად მიიჩნევს, უფლებამოსილია სარჩელი შეიტანოს სასამართლოში იმ პირის/დაწესებულების წინააღმდეგ, რომელმაც მისი ვარაუდით განახორციელა დისკრიმინაცია და მოითხოვოს მორალური ან/და მატერიალური ზიანის ანაზღაურება.

2. სასამართლოსთვის მიმართვის წესი რეგულირდება საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით.

მუხლი 11. საქმის განხილვის პროცესში მესამე პირის მონაწილეობა

1. ორგანიზაციას, დაწესებულებას ან გაერთიანებას, რომლის საქმიანობის სფეროც მოიცავს პირთა დისკრიმინაციისაგან დაცვას, უფლება აქვს მიმართოს საქართველოს სახალხო დამცველს ამ კანონით გათვალისწინებულ პროცესში მესამე პირად ჩართვის მოთხოვნით.

2. საქართველოს სახალხო დამცველს უფლება აქვს, დააკმაყოფილოს ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული მოთხოვნა მხოლოდ იმ პირის თანხმობის საფუძველზე, რომელიც თავს დისკრიმინაციის მსხვერპლად მიიჩნევს.

მუხლი 12. ამ კანონით განსაზღვრული პროცედურებით სარგებლობისას პირთა დაცვა

1. აკრძალულია ნებისმიერი პირის მიმართ რაიმე სახის უარყოფითი მოპყრობა ან ზემოქმედება იმ საფუძვლით, რომ მან დისკრიმინაციისგან დაცვის მიზნით განცხადებით ან საჩივრით მიმართა შესაბამის ორგანოებს ან ითანამშრომლა მათთან.

2. ამ კანონით გათვალისწინებული პროცედურების განხორციელებისას და მის შემდეგაც შესაბამისმა ორგანოებმა უნდა უზრუნველყონ დისკრიმინაციის მსხვერპლთან დაკავშირებული პირადი ინფორმაციის კონფიდენციალობა „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ" საქართველოს კანონის შესაბამისად. დისკრიმინაციის მსხვერპლის თანხმობის გარეშე დაუშვებელია ამგვარი ინფორმაციის მესამე პირისთვის მიწოდება, გარდა კანონით პირდაპირ განსაზღვრული შემთხვევებისა.

3. ამ მუხლის მოთხოვნათა დარღვევის შემთხვევაში, დისკრიმინაციის მსხვერპლი უფლებამოსილია, განცხადებით მიმართოს საქართველოს სახალხო დამცველს.

მუხლი 13. კანონის ამოქმედება

ეს კანონი ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

საქართველოს პრეზიდენტი გიორგი მარგველაშვილი